

השאלות שצריכות להישאל ד"ר מרק ורטהיים

הוועד האולימפי בישראל צריך לשאול את עצמו הרבה שאלות לגבי ההכנה למשחקים בלונדון 2012, אבל האם יודעים שם לשאול את השאלות הנכונות?

כד"ר במדעי הספורט עם התמחות במדעי האימון וכחבר מערכת הספורט ההישגי הגרמני פרסמת לא מעט מאמרים על תכנון במחזור אולימפי וכיצד ידע רב הופך את התהליך הזה ליעיל. הבסיס לניתוח אחרי כל אולימפיאדה הוא בחינת המגמות שהתגלו בה וכיצד מתקדמים הלאה ומשקיעים נכון את המיליונים בהכנה למשחקים האולימפיים הבאים. הבסיס לניתוח מוצלח בהכנה למשחקים הבאים נמצא בגילוי המגמות הללו והשאלות הנכונות. מי שצריכים להיות אחראים לניתוח הם אנשי מקצוע מובילים בתחום התיאורטי (מומחים במדעי ספורט ותורת האימון) ובמעשי (מאמנים ומנהלים ספורטיבים). זה, כאמור, הבסיס ללמידה מהמשחקים האולימפיים. ולכן, זה לא במקרה שכיום במדינות מתוקנות יש לימודים ברמה אקדמית גבוהה במקצוע שנקרא מדעי הספורט, כדי שיהיו אנשים שיידעו לגלות את המגמות ולשאול את השאלות הנכונות. חשוב לציין שהבחינה היא על המכלול ולא על נושאים ספציפיים (פסיכולוגיים, פיזיולוגיים וכ"ו).

אנשי מדעי הספורט מסתכלים על כל ההיבטים בכל הענפים ובכל ענף בנפרד תחת זכוכית מגדלת, ומביאים בחשבון את מספרי המדליות שבהן זכתה כל מדינה, באילו ענפים, כמו גם מה גודל המדינה, המשאבים שמוצעים לספורט בה וכו'.

כחבר במערכת הספורט ההישגי הגרמני וכישראלי, שמכיר את המערכת הישראלית מבפנים, ברצוני להציג כמה שאלות שהעולם שואל ואנו לא ממש שואלים את עצמנו. שאלות שחבל שלא שואלים משום שבסופו של דבר מדובר בהשקעה של כ-70 מיליון שקל, שרובה ככולה מגיעה מכספי הציבור.

השאלה הראשונה היא פשוטה:

האם אנחנו יודעים אילו שאלות לשאול?

מי שצריך לשאול את השאלות היא המערכת הניהולית והמקצועית. כוח האדם שצריך לשאול את השאלות צריך להיות בעל הכשרה גבוהה, ניסיון והבנה. כוח האדם הזה צריך להבין בצורה רב-תחומית את הספורט - את המגמות העולמיות, את המגמות המדעיות, את תורת האימון ואת ההיבטים הרפואיים. צריך כוח אדם כזה כדי שידע אילו שאלות צריך לשאול.

האם יש כסף והאם מנצלים אותו כמו שצריך?

ההכנות האולימפיות עולות לישראל כ-70 מיליון שקל. בסך הכל, תעשיית הספורט בישראל אינה גדולה וההשקעה הממשלתית בספורט אינה גדולה - אבל גם זאת שישנה, האם משקיעים אותה כמו שצריך? נראה שלא, כי העובדה היא שבישראל לא עושים מספיק ספורט, לא ברמה העממית ולא ברמה התחרותית.

האם יש חיבור?

בבחינת מגמות עולמיות, רואים שהעבודה מתחילה בבסיס, באימון היסודות - בשינוי האימון בעת הצורך ובעקבות ממצאים מדעיים חדשים. ואחרי השגת בסיס רחב מועברים הספורטאים המצוינים לטיפול הספורט ההישגי - שם בתפקיד המרכזי עומדים מאמנים, שצריכים להיות גם כן עם היד על הדופק בכל הקשור להתפתחויות הספורט העולמי. ואחרי שיש תשתית לבניית יסודות ספורטיביים ותשתית לספורט הישגי, צריך להתחיל בתוכנית שנתית לאולימפיאדות - שנעות בין תוכנית לארבע שנים או תכניות לטווח הארוך יותר. בכל מקרה, הכל צריך להיות מחובר יחדיו בחוט השני, תפיסה אחת שמובילה אנשים שמדברים את אותה השפה ומבינים את אותם הדברים.

האם יש לימוד נכון של הבסיס ?

הכל מתחיל בגיל הצעיר. בלימוד גופני של הילדים וכיצד עושים אותו. פעם סברו ש"האתלטיקה היא הבסיס לכל ספורטאי" ובישראל עדיין חושבים כך. אף שכיום במדינות המתפתחות ביותר מבחינה ספורטיבית, דווקא מושגים כגון רב-גוניות (מבחינה גופנית) וקואורדינציה עומדים במרכז. כלומר התאמה טבעית של סוגי גוף וסוגי יכולות פיזיולוגיות לענפים מסוימים. בכלל, מחקרים מצביעים על קשר ישיר בין רמת הקואורדינציה ורמת היכולת להתמודד במצבי לחץ - לא רק ברמת הספורט, אלא בכלל בחיים. האם משרד החינוך, משרד האוצר, משרד הביטחון, משרד הספורט ובכלל בממשלה יודעים שכשהם מפקירים את החינוך הספורטיבי של הילדים, הם מפקירים את היכולת של הישראלים להתמודד עם מצבי לחץ - לא רק בספורט, אלא גם בלימודים, בכלכלה ובביטחון ?

האם צריך להתמקד בענפים ספורים ?

המגמה כיום היא מציאת המקום בעולם הספורט. רוב המדינות מבינות שלא ניתן לזכות בכל המדליות בכל הענפים ולכן יש התמקדות בענפים מסוימים. מניחים תשתיות ובונים תוכניות רב-שנתיות לענפי ספורט ספציפיים - על ידי אנשי מקצוע, מדענים ואנשים מלומדים המכירים את עולם הספורט. האם ישראל יכולה לעשות זאת?

האם יש ניצול יתרונות ישראליים?

האם הספורט מצליח לגייס אליו את היתרונות היחסיים שיש לישראל בהייטק? בעולם, טכנולוגיית מחשבים עוזרת בצורת משמעותית בעולם הספורט ההישגי, במיוחד בכל הקשור לבקרה על פעילות גופנית. האם לא נכון שישראל תשתמש ביתרון הטכנולוגי שלה כדי להשיג יתרון גם בספורט ?

האם חוסר במתקנים הוא סיבה לאי-הצלחה?

תמיד נשמעו הטענות שאין בישראל מתקנים לספורט ולכן אין הצלחה. אבל האם המתקנים הם הסיבה להצלחה או לחוסר הצלחה? הרי במדינות רבות אין מתקני ספורט מפוארים וגם לא טוטו או לוטו שמשקיעים כספים בתשתיות ספורט. השאלה היא כן לא לגבי איכות המתקנים, אלא לגבי איכות כוח האדם שעוסק בתשתיות האנושיות של הספורט. בעולם ברור כי מי שעומד במרכז ההצלחה הוא המאמן. והמאמן הוא התשתית הספורטיבית. ולכן צריך לשאול מי זה המאמן, מי מתאים, מה ההכשרה שהוא מקבל, כמה כסף הוא מקבל וכו'.

האם יש תכנון ספציפי נכון?

בעולם הממוחשב הביסוס המדעי להכנות אולימפיות מגיע לשיאים חדשים. כמי שנחשף לבניית תכניות כאלו ברחבי העולם, האם מתכננים בישראל את ההגעה לשיא של הספורטאים לזמן האולימפיאדה או להכנות האולימפיות ?

האם מי שמנהלים את איגודי הספורט הם אנשים ראויים?

בסוף תמיד מגיעים לשאלה לגבי מי עומד בראש מערכות הספורט. במדינות מתקדמות יש בדרך כלל ספורטאי עם רקע אקדמי במדעי הספורט - ד"ר או פרופסור שעומד בראש הוועד האולימפי, למשל. בדרך כלל לצדו עומד איש מקצוע או ספורטאי לשעבר, שידועים מה זו אולימפיאדה מקרוב כמשתתפים. ישראל מתחרה עם מנהלי הוועדים האלה כשבראש הוועד שלה עומד פעיל מפלגתי שהגיע איכשהו לתפקיד. האם זהו הפרופיל הראוי לאיש שעומד בראש הוועד האולימפי?